

Ettekanne teemal „Kadrina valla raamatukogu läbi aegade“

Ülevaate koostamisel lähtusin kolmest etapist raamatukogu ajaloo - raamatukogu algusaastad, raamatukogu nõukogude ajal, raamatukogu taasiseseisvumise ajal ja tänapäeval.

Olen Kadrina valla raamatukogus töötanud 44 aastat. Olles läbi lugenud varasemast ajast pärinevaid aruandeid ja kroonikaid, kuulanud endiste raamatukogutöötajate mälestusi ja tuginedes oma kogemustele võin öelda, et iga majanduslik ja poliitiline olukord riigis on kujundanud raamatukogu erineval moel ning iga töötaja on jätnud ühel või teisel viisil raamatukogu arengusse oma jälje. On olnud vaja erinevaid oskusi, tarkusi ja julget pealehakkamist, et raamatukogu võimalikult paremini töotaks ja lugejateenindus oleks tasemel. Võin julgelt öelda, et raamatukogu Kadrina vallas pole kunagi olnud ainult raamatute kogumise, hoiustamise ja laenutamise koht, vaid midagi enamat – see on alati olnud ajaga kaasas käiv kultuurikeskkond ja meie Kadrina valla inimesed. Olenemata ajast on raamatukogu alati olnud vajalik kohalikule kogukonnale.

Raamatukogu algusaastad

Ajalooost on teada, et esimene eestikeelne laenuraamatukogu asutati Kadrinas 1897. a. vennastekoguduse palvemajja Pargi tänava alguses.

1907. aastal loodi Kadrina haridusselts, loomise eesotsas oli Undla vallakirjutaja Aleksander Krimm, kirikuõpetaja Johannes Luther jt. ärksad tegelased. Kadrina haridusselts oli elujõuline selts ning **1912. aastal** loodi seltsi juurde ka raamatukogu. Praegune raamatukogu kasvaski välja Kadrina haridusseltsi raamatukogust, ametlikuks alguseks loetakse 7. aprill 1912. Algselt asus raamatukogu haridusseltsi koolimajas, seejärel alates 1930. aastast rahvamajas.

Aegade jooksul on raamatukogu vahetanud asukohti ja töötajaid - ekraanil näete töötajate nimesid ja nende tööloleku aegu.

Raamatukogu nõukogude ajal

1950. aastal asus Kadrina raamatukokku tööle **Vaike Kalind** ja jäi siia toimetama 34 aastaks. Vahepeal asus Kadrina raamatukogu rahvamaja vastas asuvas majas, alates 1951. aastast koliti uuesti rahvamaja II korrusele väikesesse saali. Tasapisi sai raamatukogu ruume juurde, lõpuks kasutati juba 6 ruumi, aga pooltes ruumides puudus kütmissvõimalus. Raamatute säilitamistingimused olid väga halvad – külmad, niisked ja pimedad ruumid, läbitilkuv lagi, riiulite jalad kõdunesid, majas jooksid hiired ringi ja aknaraamide vahelt puhus tuul läbi. Raamatukogutöötaja pidi hommikul varakult kohal olema, et ruumid soojaks kütta, aga vahel oli nii külm, et tuli pidevalt ahju vastas end soojendamas käia. Külanõukogu ostis küttepuid ja

briketi, ise tuli puud ja brikett kuuri laduda. Majas puudus ka vesi, seda tuli tassida ämbritega 100 meetri kaugusel asuvast kaevust. Just see füüsiline töö oli raamatukoguhoidja jaoks tol ajal väga raske.

Sisulisest tööst niipalju, et nõukogude aeg oli viisaastakute, plaanide ja aruannete aeg. Igal viisaastakul pidid statistilised näitajad igal juhul eelmisest suuremad olema.

Olulised olid erinevad teemanäitused - kosmonautikapäev, Suur

Oktoobrirevolutsioon, töörahva püha, nõukogude armee aastapäev,

konstitutsioonipäev (5. det) jne. Sellist tööloiku nagu kogude komplekteerimine

raamatukoguhoidja poolt tol perioodil ei eksisteerinud, ise mingit valikut teha ei saanud. Raamatud saadeti Tallinna bibkolektorist Rakvere keskraamatukokku, kust need jaotati ka Kadrina raamatukogule ja lisaks pidid kõik raamatud olema kohased

nõukogude inimesele. Lugemisvara soovitamisel pidi raamatukoguhoidja kaasa andma ilukirjanduse kõrval ka poliitilist kirjandust. Raamatukogu töö üks osa oli

nõukogude inimese kasvatamine. Aga palju sõltus raamatukoguhoidja aktiivsusest ja tema teotahetest, tema vaadetest ja meelsusest. Näiteks Vaike Kalind oli põhimõtete

inimene, eestiaegse kasvatusena ja ei kartnud kedagi ega midagi. Kuna Vaike ei toiminud alati nii nagu kõrgemalt poolt ette oli määratud, tekkisid mõnikord ka

konfliktid. Nii mõnelegi võis tunduda Vaike Kalind karmi ja kinnise inimesena, aga tegelikult oli selle karmi koore all pehme ja tundlik süda. Vaike armastas väga loodust

ning juhtis aastaid raamatukogu juures tegutsevat Eesti Looduskaitse Seltsi Rakvere osakonna Kadrina sektsiooni. Just Looduskaitse seltsi tegevus toetas ja elavdas tol

ajal raamatukogu elu.

Kadrina raamatukogu juurde kuulus ka **Neeruti haruraamatukogu**, kus töötas 30 aastat

Else Wunderlich. Kui Else 1982. aastal töölt lahkus, pidid Neerutis hakkama laenutamas

käima kord nädalas Kadrina raamatukogu töötajad. Raamatukoguruumid asusid lagunenud

mõisahoones, ruumis, kus puudus kütmisvõimalus ja seetõttu pidi töötaja paksult riides

olema, tööd tegema kinnastes, et selles külmas ja röskes kivihoones terve päeva vastu pidada. Suviti sai vähemalt õues käia päikse käes nina soojendamas. Neeruti raamatukogu

likvideeriti 1994. aastal.

Nõukogude ajale oli omane võimu koondamine võimalikult kõrgele. Sellega kaasnesid

mõtted ja tühised tööloigud, mis tõid hiljem kaasa raamatukoguhoidjale üleliigset lisatööd.

Üks oluline aastaarv raamatukogu ajaloos oli **1974.** aasta, kui toimus **raamatukogude tsentraliseerimine.** Tsentraliseerimise käigus allutati Kadrina raamatukogu haruraamatukoguna Rakvere keskraamatukogule. Kõik raamatukogu raamatud liideti Rakvere keskraamatukogu varade hulka. Raamatufondi suurus Kadrinas oli tol ajal 15 289

eks ja lugejaid 769. Kataloog puudus, seega ülevaade kogudest täielikult puudus. Hiljem pidi

uuesti kõik raamatud ükshaaval arvele võtma ja inventariraamatutesse kandma - tehti palju

tühja tööd ja nähti vaeva.

1975. aastal loodi raamatukogu juurde Eesti NSV **raamatusõprade ühingu** Kadrina

alorganisatsioon, loojaks oli **Hilja Unt**, seejärel tegeles ühinguga Tiiu Uusküla ja edaspidi

mina. Hiljem kasvas sellest välja 2009. a alguses MTÜ Kadrina Kirjandusklubi.

Nõukogude aeg on ka minu tööletuleku aeg Kadrinasse, see oli aasta 1978, pärast

Viljandi Kultuurikooli lõpetamist ja suunamist Kadrina raamatukogu juhataja ametikohale.

Alguses oli väga raske. Ei teadnud, millest peale hakata ja hullud töötingimused ehmatasid

ära. Aga tollest perioodist on ka mitmeid toredaid mälestusi – näiteks raamatukogu ring õpilastele 1983. aastast. Täiskasvanute seas olid oodatud kirjandusõhtud, kus kohtuti erinevate luuletajate ja kirjanikega, arutleti elavalt loetud raamatute üle, käidi ühiselt teatris, kui kellelgi õnnestus reisil käia, kuulati huviga reisimuljeid, sest reisimine oli nõukajal väheste privileeg. Välja oli kujunenud umbes paarikümnest inimesest koosnev tuumik, kes alati kohal käis (Maie Puskar, Meeta Schneider, Valve Olesk, Tiiu Uusküla, Valve Grünfeldt, Õie Sauks jt.) Istuti ümber kohvilaua, igaüks võttis midagi head ja paremat kaasa, alustati kirjanduslikel teemadel ja lõpetati päevakajaliste uudistega. Alati oli elavat arutelu, aga ka nalja ja naeru ning neid istumisi meenutatakse siiani.

Võib öelda, et sisuline töö käib ikka samade põhimõtete järgi nagu 40 aastat tagasi, ainult tänapäeval on paremad tehnilised ja rahalised võimalused, tänu millele saame kvaliteetsemat teenust pakkuda, tänapäeva ettevõtmised on palju sisukamad ja laiahaardelisemad ning pakuvad kõrgemal tasemel kultuurilisi elamusi, külaudiste vahetamiseks pole enam vajadust, mahti ega ka tahtmist.

Raamatukogu taasiseseisvumise perioodil

1991. aastal läksid kõik raamatukogud vallas Kadrina vallavalitsuse alluvusse. Ega algul mingeid suuri muutusi ei toimunud. Raamatukogu pakkus huvi ainult neile, kes käisid siit raamatuid laenutamas, st lugejatele. Kadrina raamatukogu suurem areng on toimunud viimase 25 aasta jooksul.

1995. aastal kutsusin Kadrina raamatukokku tööle bibliograafina, hiljem ühendatud Kadrina valla raamatukogu peaspetsialistina **Tiiu Kaare**. Tänapäevaks oleme koos töötanud 27 aastat ja kõik need aastad on olnud suurepäraseid ja töömahukad. Oleme kokku kasvanud nende aastate jooksul, mõistame teineteist poolelt sõnalt ja töö on olnud tulemuslik. Tahan sellega öelda, et raamatukogude töö sõltub ikkagi kõige rohkem töötajatest – nende kompetentsusest, teotahetest ja kollektiivi sobimisest. Inimesed, kes on raamatukogundust õppinud, armastavad seda tööd, teevad oma tööd pühendumisega ja ei arva kunagi, et raamatukogutöö on igav.

1995. aastal pakuti raamatukogule võimalust kolida Kadrina külanõukogu endistesse ruumidesse Viru tn 2. Sellise ettepaneku tegi mulle tollane abivallavanem **Mati Käbin**. Võttis veel 2 aastat aega, enne kui I korruse ruumid said remonditud ja raamatukogu kolitud.

1997. aasta algas uutesse ruumidesse kolimise tähe all. Muutus ka raamatukogu nimi, Kadrina raamatukogust sai **Kadrina Valla Raamatukogu**. Tookordne vallavanem **Jaan Stern** avas 7. aprillil pidulikult vastremonditud ruumid.

Tol perioodil olid maaraamatukogud üle Eesti veel kehvasti seisukorras. Olime ühed esimesed vabariigis oma ilusate renoveeritud ruumidega. Seetõttu tekitasime huvi ja elevust ning palju käidi meid külastamas. See kõik motiveeris tegutsema. Otsustasime avada raamatukogu ka laupäeviti, et soovijatele vastu tulla ja lugejateenindust parandada ja nii on see tänaseni jäänud.

1998. aastal algas raamatukogus arvutiajastu, alustati elektronkataloogi loomisega.

Iga korralik ja edukas asutus vajab ka arengukava, seetõttu võtsime käsile ka arengukava koostamise. Valmis raamatukogu esimene arengukava aastateks 1998 – 2003. Aastas registreeriti tol ajal lugejaid 1068, külastusi 15 131, laenutusi 41 002. See periood oli põhinäitajate poolest kõige tugevam. Kuigi raamatukogul puudus saal, ei olnud see takistuseks külaliste kutsumisele ja sündmuste korraldamisele. Juhtus ka nii, et inimesed

istusid riulite vahel, leti peal, aknalaudadel, kuhu keegi parajasti mahtus. Üksi ettevõtmine ei jäänud korraldamata ja nii mõndagi sündmust mäletatakse siiani - näiteks sõjameenutuste õhtu, kus oma mälestusi jagasid Valdeko Niit, Heino Sirvel, Guido Veersalu, Eduard Soorand ja Endel Tonka. Tänapäevaks on nad kõik kahjuks meie seast lahkunud.

1999. aastal algas (23 aastat tagasi) tihe koostöö **Jaanus Reisneriga**, kes tegutses Kadrina vallavolikogu kultuurikomisjoni esimehena. Valimiskampaania ajal jäi Jaanus Reisner silma kui kultuurilembene ja laia silmaringiga noormees, kellelt võiks raamatukogu toetust loota. Filmikunsti, klassikalise muusika ja rahvakultuuri kõrval väärtustas Jaanus Reisner väga lugemist ja seoses sellega ka kohalikku raamatukogu. Sellest ajast saadik oleme koos palju korda saatnud ja tulemuslikku tööd teinud.

2000. aasta märksõnaks oli **Eesti Raamatu Aasta**. Raamatukogus toimus rida huvitavaid üritusi - kohtumisõhtu Milvi Tedremaaga - teemaks raamatu-ja värviteraapia, kohtumine luuletaja Doris Karevaga, käsitöönäitus, Alviine Pedriksi haua korrastamine, koos Eduard Leppikuga kirjandusliku pikniku korraldamine lastele Neeruti mägedes, teemaks Kreutzwaldi kogutud muistendid. Raamatukogu oli Kadrina koguduse pastoritele mälestustahvlite paigaldamise idee üks autoritest ja aitas seda mõtet teostada. Kadrina valla Raamatu Aasta toimikond äratas vabariigis tähelepanu oma aktiivse tegevusega Eesti Raamatu Aastal ja pälvis tänukirja.

Raamatukogu juhatajana alustasin tegevust Kadrina vallavolikogu kultuurikomisjoni liikmena (2000 – 2017, 18 aastat). Ikka selleks, et raamatukogu rohkem märgataks, et raamatukogu saaks vajalikus koguses uusi raamatuid ja vajalikke investeeringuid, et raamatukogutöötajate tööd rohkem väärtustataks ja nende palgad oleksid arvestatavad.

2001. aasta on meelde jäänud raamatukogu **reformimise aastana**. Alustati ettevalmistusi valla raamatukogude ühendamiseks. Eestvedajaks oli tookordne vallavanem **Ain Suurkaev**. See oli aeg, kus raamatukogu tundis, et teda võetakse võrdväärseks teiste valla kultuuriasutustega. Siiani oli raamatukogu tahaplaanile jäänud. Valla juhtkond oli kultuurilembene ja raamatukogu nende silmis vajalik. Raamatukogutöötajad kaasati valla kultuuriellu. Sel aastal toimus esimest korda taasiseseisvunud Eestis prima maaraamatukoguhoidja valimine, tähelepanu alla jäi Kadrina valla raamatukogu.

2002. aastal alustati tööd **ühtse vallaraamatukoguna** - ühendati Kadrina, Hulja, Kihlevere, Vohnja ja hiljem, 2006. aastal ka Viitna raamatukogu. Kadrina raamatukogust sai juhtiv ja koordineeriv keskus, Hulja, Kihlevere, Vohnja ja Viitna raamatukogu muutusid filiaalideks. Oldi ühed esimesed ühinejad vabariigis. Ühinemine toimus valutult, hiljem jagasime hulgaliselt kogemusi ka teistele maakondadele ja valdadele. Palju aitas kaasa tolleaegse vallavanema Ain Suurkaevu oskuslik ja tark juhtimisstiil. Siiaamaani meenutame tema õpetussõnu ja mingi probleemi lahendamisel oleme sageli mõelnud, kuidas antud olukorras Ain Suurkaev oleks probleemi lahendanud ja see on hästi toimunud. See oli aeg, kus raamatukogus muutus väga palju. Kõik me hakkasime töötama ühise meeskonnana, minu kui direktori tööülesanded muutusid kardinaalselt, vastutus kasvas, toimus ühine arendustegevus, ühine koolitustegevus, ühine eelarve, ühine majandustegevus, mis võimaldas raha jagada vastavalt vajadustele ja parandada igati lugejateenindust. Palju aitas kaasa vallavanem ja vallamaja tollane personal. Töötajad hakkasid saama reeglipäraselt koolitusi, professionaalsus kasvas, meie soovide ja ettepanekutega arvestati senisest palju enam. See

andis võimaluse paindlikult kogusid komplekteerida, süsteemisiseselt raamatuid vahetada, lõi lugejaile paremad võimalused ja aitas tol ajal väikesel külaraamatukogul ellu jääda.

Ühise meeskonnana töötamine toimus hästi, hakkasime mõtlema rohkem tulevikule, milline saab olema Kadrina valla raamatukogu nišš, kuidas edasi areneda. Väikestest külakogudest said olulised külakeskused, kes tegelesid lisaks ka külaprobleemidega ning tänasel päeval ka aktiivselt lastetööga. Kõik muutus, raamatukogu tegemistele pööras vallavalitsus rohkem tähelepanu ja raamatukogu märgati rohkem kui kunagi varem, lugejate ja külastuste arvud suurenesid tublisti. Info edukast ühinemisest levis ja meie ühendatud süsteemi käisid sel aastal uudistamas paljud külalised Eestist ja mujalt. Tänapäevaks on vallas juba 20 aastat hästi toimiv ühendatud raamatukogude süsteem ja ühtse meeskonnaga. Meeskonda kuuluvad peaspetsialistina **Tiiu Kaare**, raamatukoguhoidjatena **Ly Pajussaar**, **Eha Tingas**, **Gerda Ansi** ning vägesid juhatan mina. Igal töötajal on oma tugevad küljed, mida püüame tööalaselt ära kasutada – Gerda on tugev IT alal ja Ly on asjalik reklaamide kujundaja, Eha on tubli organisaator, Tiiu on hea õigekeele korrektor, ise tunnen, et olen kogenud projektikirjutaja-aruanete koostaja ja lõpuks juhin vägesid, lisaks teevad kõik töötajad seda, mida parasjagu vaja teha on. Raamatukogu on lugejasõbralik ja jätkusuutlik.

2003. aasta oli **Kreutzwaldi aasta** ja kogu tegevus oli pühendatud Kreutzwaldi sünniaastapäevale, suuremaks ürituseks kujunes Eesti Kirjandusmuuseumi rändnäituse "Kreutzwaldi sajand. Kalevipoeg" avamine meie raamatukogus. Huvitavaks ettevõtmiseks oli ka Enn Mälgandi stsenaariumi järgi lavastatud näitemäng "Aida-Vidri vaadandus: Pildikesi lauluisa noorusaegadest". Põnev oli jälgida etenduse proove raamatukogus riulite vahel

2003. a lõpus ühines Kadrina valla raamatukogu raamatukoguprogrammiga **URRAM**, alustati teavikute sisestamist. Sellega liikusime raamatukogu arengus suure sammu edasi.

2004. aastal alustati Kadrina valla raamatukogus **elektroonilise laenutusega**. Üsna lühikese aja jooksul sisestasime kogud programmi (kokku umbes 54 tuh eksemplari). Kunagised lugejakaardid ja raamatukaardid jäid unustusehõlma ja elektronkataloog kergendas raamatukoguhoidjate tööd tunduvalt. Oli peaaegu võimatu aru saada, kuidas me varem suutsime hakkama saada.

2006. aasta kõige mahukam tegevus oli **Viitna filiaali** loomine. Eesmärk oli luua külakeskus, aga kahjuks see käima ei läinud. Elanike arv on seal väike ja puudub tegus külakogukond. Aastaid töötas Viitnal Aino Kaljo, nüüd on töötaja pensionil ja raamatukogu likvideeritud. Kuna külarahvas raamatukogu aktiivselt ei kasutanud, ei saanud seda avatuna hoida. Viitna filiaal lõpetas tegevuse septembrist 2022. Siinkohal tahaksin toonitada, et inimesed külastaksid aktiivsemalt oma kodukoha väikeseid raamatukogusid. Raamatukogu püsijäämine sõltub kõige rohkem kohalikust kogukonnast ja nende aktiivsusest. Mida ei kasutata, seda ei ole ka otstarbekas avatuna hoida.

2007. aasta jäi meelde sellega, et Kadrina valla raamatukogu korraldas Lääne-Virumaa raamatukogutöötajate 2-päevase suvelaagri meie vallas - seiklesime Neeruti mägedes, tutvustasime Kadrina vaatamisväärsusi, nautisime Viitna kaunist loodust, lõunatasime Önnela külalistemajas Ohepalus, pidasime lõkke- ja grilliõhtut akordionilugude ja ühislaulmise saatel. Tagasiside oli positiivne ja endal oli ka huvitav.

2007. aastal, kui AS Elion vabastas raamatukogu II korruse ruumid, tekkis lootus laiendada raamatukogu, aga liiga vara rõõmustasime, läks veel 5 aastat päevani, mil ruumid sai remonditud ja sisustatud.

2009. aasta tähtsündmuseks sai raamatukogu juurde **MTÜ Kadrina kirjandusklubi** loomine. MTÜ asutajaliikmed olid Jaanus Reisner, Tiiu Kaare ja mina. Eesmärgiks oli tõsta tegevuse taset ja alustada projektide kirjutamisega LEADER programmile. Taotlesimegi toetust ürituste korraldamiseks ja II korruse renoveerimiseks ja sisustamiseks. Soovisime tõsta raamatukogu tegevuse taset tänapäeva kultuuriasutuse nõuetele vastavaks, tuues kõrgkultuuri linnast maale ja soovisime pakkuda kogukonna inimestele heal tasemel ettevõtmisi.

Kadrina vallas ei ole kunagi olnud raamatukogutöö ainult raamatute laenutamine, vaid siia kuulub mitmeid erinevaid tööloike - koduteenindus, päringutele vastamine, tasuliste teenuste pakkumine, erinevate ürituste või koolituste korraldamine, erinevate ettevõtmiste korraldamine lastele, head koostööpartnerid on palju aastaid olnud Kadrina lasteaed „Sipsik“ ja Kadrina kunstidekool, Kadrina keskkool, jne.

Tänu projektitoetustele oleme saanud aegade jooksul kogukonnale pakkuda hulgaliselt heal tasemel sündmusi ja seda tasuta. Ettekandes mainin ainult märgilise tähendusega sündmusi, kõike ei jõua siin ette lugeda, neid on lihtsalt nii palju olnud.

Põnevust pakkusid raamatukogu aktiivsematele lugejatele korraldatud kultuurireisid Eesti erinevatesse paikadesse ja erinevatesse teemaparkidesse – Setomaale, Järvamaale Kilplaste teemaparki, Võrumaale Pokude teemaparki, Jääaja keskusesse Tartumaale, Eesti vabaõhumuuseumisse, Viinistu kunstimuuseumisse, Tallinnasse KUMUSse, Tartusse ERMi, Järvamaale Seidla tuulikut vaatama ja Paide Ajakeskusesse Wittenstein jne.

Käsitööhuvilised on saanud osaleda tasuta erinevates töötubades - viltimine, lilleseade, kiviaia taastamine, rahvuslike toolipatjade õmblemine, jõulukroonide meisterdamine, vanade puitakende taastamine, naha töötuba, vanamööbli restaureerimine, lubikrohvimine, keraamika töötuba, piparkoogimajade töötuba jne.

Suur ja mahukas projekt oli „Vestlused kujutavast kunstist ja arhitektuurist“. Kunstiklubi tegevust märgati ja tunnustati ka väljaspool Kadrina valda.

Muusikalist külakosti on käinud pakkumas paljud tuntud muusikud ja ansamblid, meil on hubane ja mugav 60 kohaline saal, kus salongiõhtuid korraldada. Salongiõhtute külalisteks on olnud Bonzo, Jaan Pehk, Siiri Sisask, Stig Rästa, Siim Rikker, Martin Müller, Naised köögis, Tuuli ja Teet Velling, Jarek Kasar, Tõnu Timm ja Peep Pihlak, slaavi ansambel Tuuleveski, Tõnis Rätsep, Siim Rikker jne.

Ka teatrietendused on toodud kohapeale kätte – esinemas on käinud Lasteteater „Lepatriinu“, Haljala näitering, Tiina Mälberg ja Taavo Remmel luuleetendusega Tõnu Õnnepalu raamatu ainetel „Kevad ja suvi ja...“, Heilo Aadla ja Tiina Mälberg luuleetendusega „Kahekesi“, Läsna külateater, Tallinna Vanalinna Hariduskolleegiumi Teatrikooli õpilased Tõnis Rätsepa juhendamisel jpt.

Kirjandusklubis on külas käinud paljud huvitavad persoonid – kirjanikest Mihkel Mutt (see oli vaimustav kohtumine, millest räägitakse siiani) Olev Remsu, Nasta Pino, Virve Osila, Arne Biin, Ilmar Särg, Doris Kareva, Jan Kaus, Jaak Urmet (Wimberg), Kadri Kõusaar, Karl-Martin Sinijärv, Jürgen Rooste jne., poliitikutest suuremalt osalt kõik tuntud poliitikud. Traditsiooniks on saanud jäädvustada külaliste autogrammid kirjandusklubi saali seinale. Autogrammide seina loomise idee autor on Jaanus Reisner.

Tähelepanuväärne on ka see, et kõigil meie koosviibimistel ja koostegemistel mängib tähtsat rolli koossöömine – toit liidab kogukonna inimesi, toidulauas arutletakse loetud raamatute

üle, päevakajalistel teemadel, tehakse nalja, tulevad head ideed ja veedetakse üheskoos mõnusalt aega.

2011. aastal renoveeriti lõpuks raamatukogu hoone II korrus ja ühtlasi MTÜ Kadrina Kirjandusklubi ruumid tänu LEADER toetusele. See oli meie esimene rahastuse saanud investeringute projekt. Suurenes raamatukogu populaarsus ja hoogustus kasutamine.

2012. aastal renoveeriti tänu riigieelarvest saadud rahalisele abile hoone fassaad. Tänu LEADER toetusele sisustati ka II korruse ruumid.

Järjepidevalt arendati vallaraamatukogu tegevust, muutes majas tehtavat tööd elavamaks ja külastatavust aktiivsemaks. Alguse sai Sõlepidu s.o väikestele vallakodanikele hõbesõle kinkimise traditsioon. Kadrina valla kultuurielu on olnud pikkade ja sügavate traditsioonidega, siin on alati au sees peetud koorilaulu ja rahvatantsu, siin on 110 aastane raamatukogu, seetõttu otsustasime vallavolikogu kultuurikomisjoni koosolekul, et hõbesõlg oleks sobilik kingitus beebidele. Tookordne kultuurikomisjoni ja kirjandusklubi juht Jaanus Reisner tutvus ERMis üle 100 aasta taguste Kadrina kandist leitud sõlgedega ning valis ühe välja, selle järgi valmistati käsitööna vahvad hõbesõled kingituseks väikestele vallakodanikele. Beebide tervituskirjale sobis väga hästi lause – Kadrina ajalugu ulatub sajandite taha, Kadrina tulevikku loome koos Sinuga! Kuni 2018. aastani toimusid sõlepeod igal emadepäeval ja isadepäeval raamatukogu saalis ja raamatukogutöötajad aitasid peo korraldamisele aktiivselt kaasa. Nüüd on selle ettevõtmise enda kanda võtnud rahvamaja, aga raamatukogutöötajad abistavad rõõmuga ikka edasi kindlakskujunenud töödega.

2013. aasta oli pärandkultuuri aastat. Lähtudes Eesti infoühiskonna arengukavast aastani 2020 töötasime selles suunas, et osa meie Kadrina kultuuripärandist saaks digiteeritud ja jäädvustatud tulevaste põlvete tarbeks. KOP projekti toetusega digiteerisime raamatukogus üle 30 aasta hoitud Kadrina EPT vanad filmid ja kutsusime endisi EPT töötajaid filmi pidulikule taaslinastusele raamatukogu saali. Valminud reklaamfilm võeti kadrinlaste poolt soojalt vastu. Kohaletulnuile kinkisime meie endi valmistatud DVDd Kadrina EPT reklaamfilmiga. Sündmuse raames käidi välja idee luua kirjandusklubi juurde kinoklubi, kuna tol perioodil Kadrinas kino puudus. Kinoklubi tegutseb jõudumööda tänaseni, meie eesmärgiks on tutvustada Eesti uuemaid filme ja välismaa väärtfilme. Külas on käinud mitmeid filmitegijaid ja näitlejaid - Ilmar Raag, Tambet Tuisk, Kadri Kõusaar, Tiina Mälberg, Maria Avdjusko, Karl Robert Saaremäe, Sergei Kibus jt.

2014. Vallas oldi märgatud raamatukogu ja kirjandusklubi tulemuslikku tegevust ning huvitavaid projekte ja meile omistati „**Aasta tegija 2013**“ aunimetus.

Loome aasta suureks saavutuseks ka raamatukogutöötajate poolt kootud 5- meetrist kaltsuvaipa, vaipa kudusime hommikuti enne tööd 5 kuud ja saime 5 meetrit, aga ära kudusime, vaip ehib raamatukogu II korruse ruumi.

2016. aastal asfalteeriti raamatukogu õueala, rajati välisvalgustus ja teostati I korruse sanitaarremont.

Kõiki meie töötajaid on aastate jooksul hea töö eest tunnustatud ja tunnustusi on olnud palju, kõiki ei jõua ega soovigi siin ette lugeda, kuigi kõik tunnustused on meie jaoks tähtsad olnud ja südame soojaks teinud. Rõõmu teeb, et raamatukogu tööd on märgatud. Power Pointis tegime väikese valiku tunnustustest. Aga 2016. aastal pälvis raamatukogu ühtne tubli meeskond maakonna tunnuskirja kultuuri väärtustamise ja inimeste lugema innustamise eest Tunnuskirjal seisis lause – **Lääne-Virumaa aasta raamatukogu meeskond 2016 - Kadrina valla raamatukogu meeskond**. See tunnustus läks mulle eriti südamesse ja tegi väga rõõmu, sest tähelepanu pälvis kogu meeskond, Kadrina valla raamatukogu töö on

meeskonnatöö.

2017. aastal rajati **laenutuspunkt Ridakülla**. See oli Ridaküla elanike ja Vohnja filiaali raamatukoguhoidja **Ly Pajussaare** ettepanek, mis sai teoks. Kord kuus komplekteerib raamatukoguhoidja soovitud raamatutest pakikese ja käib Ridaküla seltsimajas laenutamas. Külaelanikud on rahul ja meie samuti.

2018. aastal tähistati **Eesti Vabariigi 100. juubeliaastat** ja Euroopa kultuuripärandi aastat paljude suurepärase ettevõtmistega. Organiseeriti liikumispuudega inimestele koduteenindus ja Kadrina hooldekodu eakatele 2 korda kuus teenindus, aga tänaseks on hooldekodu kahjuks likvideeritud. Vallarahvale meeldis väga Siiri Sisaski kontsert ja Sirje Rindbergi Eestimaa erinevate kihelkondade muustritega sokkide näitus, Läsna külateatri etendus „Ma armastasin sakslast“, toimus Rein Siku raamatu „Minu Virumaa“ esitus, huvireis ERMi, vana mööbli restaureerimise koolitus, klubiõhtu Evelin Ilvese ja Siim Rikkeriga jne. Lastele pakkus elamusi lasteteater Lepatriinu etendus „Kõige helgem päev“, millest said osa valla kõikide lasteaedade mudilased. Teatritrupp jõudis ühe päeva jooksul etendusi anda Kadrina valla raamatukogu kolmes filiaalis (Vohnjas, Kadrinas, Huljal).

Üleskutse „Kunst raamatukokku“ raames korraldati mitmeid näitusi - Kadrina kunstidekooli õpilastööde näitus, Priit Kaare leboloomade näitus, Sigrit Peetsi fotonäitus. Üleskutse „**Laps raamatukokku**“ raames kingiti igale uuele väikesele lugejale EV 100 rinnamärk. Raamatukogu oli pidevalt rahvast täis ja Kadrina valla inimesed leidsid nii Kadrina põhikogust kui ka igast vallaraamatukogu filiaalist midagi head oma hingele ja vaimule, kas siis lugemise näol või mõnes huvitavas tegevuses kaasa lüües. Liikusime edasi suunas, kus kõik vallaraamatukogu üksused tegutsesid lisaks raamatukogule ka külakeskustena ja olid oma tegevuses võimalikult loovad ja paindlikud, ikka selleks, et inimene leiaks tee raamatu ja lugemise juurde.

2019. aastal sai kinnitatud kolmas Kadrina valla raamatukogu arengukava aastateks 2020-2023. Suureks sündmuseks oli raamatute **tagastuskasti** paigaldamine Kadrina raamatukogu välistrepile.

Järjekordne LEADER projekt „Kadrina kogukonna kultuuripuu aastarõngad“ sai positiivse vastuse ja see andis võimaluse pakkuda kogukonnale heal tasemel tasuta kultuurisündmusi. Kadrina raamatukogus toimus Virumaa kirjandusauhinna kätteandmine Leelo Tunglale, külas käis Sergei Kibus filmiga „Teofrastus“, filmirežisöör Jaanis Valk, kirjanik Katrin Pauts, viisime läbi kunstiteemaliste vestlusõhtute sarja, salongiõhtud Stig Rästaga, Peep Pihlakuga, Tõnu Timmiga, toimusid erinevad kontserdid lastele, käsitööde näitus-müük, piparkoogimajade valmistamise töötuba jne. Kultuurielu elavdamise eest tunnustas **Eesti kultuurkapitali** Lääne-Virumaa ekspertgrupp **aastapreemiaga** raamatukogu direktorit. Siinkohal tänusõnad kultuurkapitalile ja meie **vallavanemale Kairit Pihlakule**.

Ajakirjanik Rein Sikk ütles Vikerraadio päevakommentaaris 20. novembril 2019, et Eestis kõige enam Eestit on raamatukogudes. Seda oli hea kuulata ja see oli parim toetus raamatukogudele.

2020. aasta kevadel algas koroonaviiruste levik, mis takistas raamatukogu normaalset tegevust ja muutis palju. **2020.** aastal toimus raamatukogus töö vastavalt koroonakriisi võimalustele. Covid 19 nõudis uut lähenemist ja ajutist kontaktivaba laenutust. Raamatukoguhoidjad olid leidlikud ja otsisid erinevaid võimalusi ja lahendusi, kuidas tööprotsesse korraldada. Igal tööpäeval komplekteerisime raamatupakikesi ilusatesse värvilistesse paberitesse ja kottidesse. Üks meie tore lugeja, **Merle Kaegas** õmbles värvilisi raamatukotte järjest juurde. Vaatamata koroonaviirusele ja piirangutele õnnestusid ka mõned ettevõtmised. Jätkasime kunstiteemaliste vestlusõhtutega, viisime läbi mõned

kohtumisõhtud (Mihkel Rauaga, Indrek Harglaga, klubiõhtu Jarek Kasariga, Tristan Priimägiga, Karl Robert Saaremäega). Väga populaarne oli vallarahva hulgas käsitööesemete jõulueelne näitusmüük. See on kujunenud traditsiooniks jõulude ajal. Lastele toimus rida harivaid ettevõtmisi.

2021. aastal oli tähtsaks sammuks **Cleveroni raamatukapi** hankimine ja paigaldamine Kadrina põhikogu juurde ning **tagastuskastide** paigaldamine filiaalide juurde. See sai teoks tänu vallavanema mõistvale ja toetavale suhtumisele. Kultuuriministeeriumi poolt avati kriisiabi meede, mis võimaldas kirjutada projekt lugejateeninduse parandamiseks COVID viiruse leviku ajal. Tänu sellele toetusele sai raamatukogu kaasaegse **ventilatsioonisüsteemi**. See oli suur samm edasi raamatukogu arengus ja võimaldas koroonaviiruse leviku tingimustes ohutumalt töötada.

Käesoleval aastal valmis uus visioonidokument Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu „21. sajandi raamatukogu“, mille märksõnadeks on usaldusväärsus, kasutajakesksus, loovus“. Oma tegevuses on sellest dokumendist edaspidi kõigil raamatukogudel hea juhinduda. Tegelikult olemegi Kadrina valla raamatukogus ja filiaalides alati just nii toimunud nagu visioonidokument ette näeb.

13 aasta jooksul on kirjutatud 31 projekti erinevatele fondidele (KOP, KÜSK, KULKA, PRIA, LEADER, Rahvakultuuri Keskus, Kultuuriministeerium). Rahastuse on saanud 73 % esitatud projektidest. Esimese projekti juures oli suureks abiks Jaanus Reisner ja ettekerkivatele küsimustele vastas ja selgitusi jagas Tiina Raudla. Sai käidud koolitustel ja infopäevadel. Seejärel algas juba iseseisev töö. Kokku on selle aja jooksul projektitegevusi läbi viidud **umbes 120 000 euro eest**. Selline projektitegevus on aidanud raamatukogu edasi arendada, aidanud propageerida kirjandust ja lugemist, pakkunud kogukonnale erinevaid kulturielamusi, rikastanud raamatukogu igapäevaelu, hoidnud raamatukogu pildil. Turundusel ja reklaamil on olnud raamatukogu igapäevaelus tähtis koht. Raamatukogu tegevust on märgatud ka väljaspool valda – meie filmiõhtutel, koolitustel, kontsertidel on olnud rahvast ka Rakverest, Tapalt jm. Nii oleme saanud juurde ka lugejaid, kes ei ela meie vallas. See kõik on tore ja motiveerib töötajaid.

Soovin, et Kadrina valla raamatukogu saaks ühineda e-raamatute laenutuskeskkonnaga, et saaksime pakkuda kõigile soovijatele e-raamatu laenutamise võimalust.

Lõpetuseks soovin, et raamatukogu oleks ikka edasi arenemisvõimeline ja jätkusuutlik, et meie majadesse Kadrinas, Huljal, Kihleveres ja Vohnjas jõuaksid kõik need inimesed, kes armastavad lugeda ja ka need, kes ei ole veel leidnud teed raamatu juurde, inimesed, kes tahavad õppida ja tahavad osa saada kultuurisündmustest, mida raamatukogu pakub. Soovin, et raamatukoguhoidjate tööd rohkem väärtustataks ja hinnataks, et raamatukogud ei peaks tundma end tõrjutuna ja väheväärtuslikena. Raamatukogud peavad olema võrdväärsed teiste kultuuriasutustega.

Meil, Kadrina valla raamatukogu töötajatel on rõõm sellest, et Kultuuriministeerium kuulutas käesoleva aasta raamatukogude aastaks ja see aasta ongi teadvustanud rohkem raamatukogude olemasolu, raamatukogude tegemised on tähelepanu leidnud nii elanikkonna hulgas kui ka omavalitsuste silmis. Kadrina vallas on raamatukogu koht, kus pakutakse jätkuvalt erinevaid tegevusi ja teenuseid. Tasub tähelepanelik olla ja külastada raamatukogu kodulehte, Facebooki lehte ja pöörata pilk teadetetahvlitele. Raamatukogu uus projekt „Kadrina kultuurihuviline kogukond koroonakiuste“ sai LEADER-PRIAlt taas positiivse vastuse ja tänu sellele saame järgnevatel aastatel taas oma lugejatele tasuta üritusi

pakkuda. Kavas on rida huvitavaid ettevõtmisi, kui ainult koroona meie plaane jälle segi ei löö. Tegelikult võib öelda, et meie jaoks on kõik aastad olnud raamatukoguaastad ja tegevust täis.

Põnevat raamatukogude aasta jätku meile kõigile, kohtume ikka raamatukogus!

Aitäh kuulamast!

Ene Heide

17. september 2022